

Souhrnná teritoriální informace:

Itálie

Zastupitelský úřad 11. 6. 2021 10:27

Itálie je parlamentní republika. Hlavou italského státu je prezident, který jmenuje předsedu vlády. Parlament se skládá ze 2 komor: poslanecké sněmovny a senátu. Země se administrativně člení na 20 regionů. 5 z nich má zvláštní autonomní status, díky němuž mohou tyto regiony přijímat legislativu upravující některé místní záležitosti. Italská ekonomika je třetí největší ekonomikou v rámci EU a osmým největším světovým hospodářstvím. Je zakládajícím členem EU, Eurozóny, OECD, G20, jehož předsednictví se Itálie poprvé ujala dne 1.12.2020. Je osmým největším vývozcem a třináctým největším dovozcem světa. Přes několik nepřehlédnutelně globálních firem, hrají ve zdejších hospodářství klíčovou roli malé a střední firmy a řada z nich patří ke špičkám ve svém oboru. Země je také mezi prvními pěti státy světa s přebytkem průmyslové výroby přes 100 mld. USD. Italská ekonomika je zároveň rozprostřena v širokém záběru. V primárním sektoru vyniká v zemědělství a chovu hospodářských zvířat, v sekundárním ve zpracovatelském a stavebním průmyslu. Nejrychleji rostoucím sektorem je terciární, především služby, finanční odvětví a cestovní ruch. Je jedním z předních evropských výrobců ve strojírenském a farmaceutickém průmyslu, automobilovém a zemědělsko-potravinářském průmyslu, nábytkářském a robotice. Je na světové špičce v designu a luxusních výrobcích Made in Italy. Podle indexu lidského rozvoje je v Itálii vysoká životní úroveň a v žebříčku hodnotícím kvalitu života se řadí na 8. místo světa. Itálie vlastní třetí největší zásobu zlata na světě a je čtvrtým největším přispěvatelem do rozpočtu EU.

Itálie dlouhodobě patří mezi deset nejvýznamnějších obchodních partnerů ČR a bilaterální obchod se pohybuje kolem 13 mld. EUR. ČR je jednou z mála zemí světa, která si s Itálií dlouhodobě udržuje pozitivní obchodní bilanci. Italský trh je vysoce konkurenční a přesycený. Navíc zde existuje silná diferenciací regionů, což je potřeba zohlednit při vstupu na italský trh. Šanci na úspěch mají výrobky s vysokou přidanou hodnotou nebo s výjimečnými technickými parametry. Pro začátek je strategické využít služeb obchodních zástupců, kteří jsou znalí místních trhů a jsou napojeni na odběratele. Na obou stranách obchodní výměny jsou nejvýraznějším prvkem dopravní prostředky a automobilový průmysl. Z ČR se vedle automobilů a motorových vozidel jako traktory, autobusy a jejich součástí, vyváží také reaktory a kotle, přístroje el. záznamu, reprodukce zvuku a TV obrazu, stroje automatizovaného zpracování dat, tabákové výrobky, výrobky ze železa a oceli, plasty, optické přístroje, sklo, papír a papírenské výrobky a potravinářské výrobky. Mezi perspektivní obory dlouhodobě patří stavebnictví, strojírenství, vodohospodářský sektor, kam se chystá italská vláda investovat na restrukturalizaci vodovodních sítí, kosmický průmysl a smart technologie.

Základní údaje	
Hlavní město	Řím
Počet obyvatel	59,6 mil.
Jazyk	italština
Náboženství	katolické (97 %)
Státní zřízení	parlamentní republika
Hlava státu	Sergio Mattarella
Hlava vlády	Mario Draghi
Název měny	euro (EUR)
Cestování	
Časový posun	není
Kontakty ZÚ	
Velvyslanec	PhDr. Hana Hubáčková
Ekonomický úsek	Ing. Marcel Sauer
Konzulární úsek	Dott. Jana Karfíková
CzechTrade	Mgr. Marek Atanasčev
Czechinvest	ne
Ekonomika	
Nominální HDP (mld. USD)	2 068,0
Hospodářský růst (%)	4,5
Inflace (%)	0,8
Nezaměstnanost (%)	10,3

Kapitoly a podkapitoly:

1 Základní informace o teritoriu

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

2 Ekonomika

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

3 Obchodní vztahy s EU a ČR

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 FTA a smlouvy
- 3.3 Rozvojová spolupráce
- 3.4 Perspektivní obory (MOP)

4 Kulturní a obchodní jednání

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

6 Kontakty

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchrana, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

1 Základní informace o teritoriu

Podkapitoly:

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi

Hlavou republiky je prezident, který je volen nepřímo na zasedání obou parlamentních komor, a to na dobu sedmi let. Výkonnou moc má vláda neboli Rada ministrů v čele s premiérem. Italský parlament je dvoukomorový a volený na pět let. Tvoří ho Sněmovna poslanců, která má 630 členů a Senát. Ten má 315 volených senátorů a 5 doživotních, které jmenuje prezident. Italským prezidentem je od února 2015 Sergio Mattarella. Předsedou vlády je od února 2021 Mario Draghi. Itálie vznikla v r. 1861 vyhlášením italského království. Prvním králem se stal Viktor Emanuel II. Během první světové války se Itálie připojila ke státům Trojdhody (Francie a Británie), ač před válkou patřila k Trojspolku (Německo a Rakousko-Uhersko). Na konci války získala Trento a Terst. Vzestup nacionalistů vedlo v roce 1922 k nástupu fašistické diktatury Benita Mussoliniho a účasti ve druhé světové válce na straně Osy. Po porážce italských fašistů, obsazení země Německem a osvobození zrušila Itálie v návaznosti na referendum v roce 1946 monarchii a stala se demokracií. Během padesátých a šedesátých let dvacátého století zažila země silné období hospodářského a kulturního růstu. Stala se zakládajícím členem NATO, EU a skupiny G6 (dnes G20).

Složení vlády

Mario Draghi – předseda vlády

Roberto Garofoli – státní tajemník Úřadu vlády

Luciana Lamorgese – ministryně vnitra

Luigi Di Maio – ministr zahraničních věcí a mezinárodní spolupráce

Giancarlo Giorgetti – ministr průmyslu

Marta Cartabia - ministryně spravedlnosti

Daniele Franco – ministr hospodářství a financí

Lorenzo Guerini – ministr obrany

Enrico Giovannini - ministr infrastruktur a udržitelné mobility

Stefano Patuanelli - ministr zemědělských, potravinářských a lesnických politik

Roberto Cingolani – ministr životního prostředí, ochrany území a moře

Patrizio Bianchi - ministr vzdělávání

Maria Cristina Messa – ministryně vysokého školství a výzkumu

Dario Franceschini - ministr kultury

Roberto Speranza - ministr zdravotnictví

Andrea Orlando – ministr práce a sociálních politik

Ministři bez portfeje

Mariastella Gelmini – ministryně pro regionální vztahy a autonomie

Renato Brunetta – ministr pro veřejnou správu

Federico D'Inca – ministr pro vztahy s parlamentem a přímou demokracií

Maria Rosaria Carfagna – ministryně pro jih a teritoriální kohezi

Elena Bonetti – ministryně pro rovné příležitosti rodinu

Vittorio Colao – ministry pro technologickou inovaci a digitální tranzici

Fabiana Dadone – ministryně pro politiku mládeže

Erika Stefani – ministryně pro postižené

Massimo Garavaglia – ministr cestovního ruchu

1.2 Zahraniční politika země

Itálie patří mezi nejvýraznější země západní Evropy, je zakládající členskou zemí EU i NATO. Itálie patří i do mezinárodních neformálních sdružení spojujících nejvyspělejší světové ekonomiky (G7, G20) a do velké části mezinárodních organizací (OSN, OECD, OBSE, WTO, Rada Evropy, SEI ad.). Tři významné mezinárodní organizace patřící pod OSN – konkrétně FAO, WFP a IFAD – v Římě mají sídlo. Vliv v zahraničně-politických tématech Itálii zajišťuje mj. členství v alianční Kvintě (US, UK, FR, DE, IT) či Kontaktní skupině (US, UK, FR, DE, IT a RU).

Dlouhodobou prioritou italské zahraniční politiky je oblast Středomoří, na jehož stabilitě a prosperitě Itálie do velké části závisí. Itálie je proto velmi aktivní vůči Libyi, podporuje její demokratický vývoj, ale i hospodářské oživení, na němž hodlá participovat. Další zahraničně-politickou prioritou je pro Itálii oblast Sahelu, která je pro bezpečnost oblasti Středomoří zásadní. Další italskou prioritou na africkém kontinentu bezesporu představuje region Afrického rohu, zejm. Etiopie a Eritrea. Klíčovou zahraničně-politickou otázkou v evropském kontextu je pro IT dlouhodobě oblast západního Balkánu (mj. Albánie) a proces rozšíření EU o země regionu. Nový italský kabinet pod vedením Maria Draghiho (u moci od února 2021) jako základ italské zahraniční politiky definoval italské členství v EU a NATO.

IT je aktivní v zahraničních vojenských misích – pod hlavičkou OSN, NATO i EU ad. Je přítomna na Blízkém východě, v Afghánistánu i Iráku, oblasti Sahelu i na západním Balkáně a jinde. Přímou v Římě má ústředí unijní vojenská mise EUNAVFOR Med Irini zaměřená na kontrolu dodržování zbraňového embarga vůči Libyi.

České zájmy v Itálii zastupuje Velvyslanectví ČR v Římě, Generální konzulát v Miláně a sedm Honorárních konzulátů ČR v zemi. Itálie disponuje svým zastupitelským úřadem v Praze a Honorárním konzulátem v Brně.

1.3 Obyvatelstvo

Počet obyvatel ke dni 1. 1. 2021 činil 59 257 mil. lidí a za rok 2020 se snížil o 384 tis.

Hustota obyvatel je 197 na 1 km² (k 1. 1. 2020), nejlidnatější oblastí Itálie je region Lombardie (16,5 %), která má téměř dvojnásobný počet obyvatel než Lazio (9,7 %), které ji v žebříčku následuje. Na posledním místě se nachází Údolí Aosta, kde žije 0,2 % obyvatel.

Podíl ekonomicky činného obyvatelstva (15 až 64 let) činí 22 882 mil., tj. 58 % obyvatel. Itálie se řadí k zemím s nejvyšší průměrnou délkou života (83,4 let) na světě a do roku 2020 se držela v EU na druhém místě (za Španělskem). Nástup pandemie, která zasáhla především starší generaci, však znamenal změnu dosavadního trendu. Itálie je podle počtu obyvatel (po Německu a Francii) třetí nejlidnatější zemí EU a 23. zemí na světě. Růst populace stagnoval v období 1981 – 2001. V první dekádě 21. století došlo k růstu především v důsledku přistěhovalectví a následoval klesající trend. Z demografického hlediska je Itálie jednou ze zemí s nejnižší porodností na světě; v roce 2019 činil průměrný počet porodů na jednu ženu 1,27. Podíl mužů v Itálii činil 48,7 %, podíl žen 51,3 %.

Národnostní složení: 91,1 % občanů Itálie se hlásí k italské národnosti; další jazykové a etnické skupiny: německá (Alto Adige), slovinská (Friuli - Venezia Giulia), francouzská (Valle d' Aosta), rómská, sintska, africké, asijské. Náboženské složení: 97 % obyvatelstva deklaruje katolické vyznání, 1,5 % se hlásí k valdenské evangelické církvi, ostatní jsou především muslimové a příslušníci dalších vyznání (z velké části díky vysokému počtu cizinců – migrantů přicházejících v minulých letech do Itálie).

2 Ekonomie

Podkapitoly:

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

2.1 Základní údaje

Itálie patří v Evropě k zemím, jež pocítily důsledky pandemie nejvíce. Itálie navíc prodělávala makroekonomické zpomalení již před krizí: růst reálného HDP i deflátor HDP jsou od r. 2018 pod úrovní 1 %. Růst reálného HDP se konkrétně zpomalil na 0,8 % v r. 2018 a na 0,3 % v r. 2019 a poklesl tak pod hodnotu potencionálního růstu 0,6 %. Země si však i přes dramatické dopady v sociální i ekonomické sféře nadále udržuje výsadní postavení coby průmyslová a inovační velmoc a i přes pokles v roce 2020 se stále nachází na sedmé příčce v objemu průmyslové výroby ve světě (před Francií a Velkou Británií). Průmyslová výroba se v důsledku pandemie propadla v Itálii v roce 2020 o 11,4 %, což je druhý nejhorší výsledek od počátku sledování v roce 1990 (po krizi v roce 2009). Míra nezaměstnanosti se podle odhadů zvýší z 9,1 % v roce 2020 na 10,3 % v roce 2021 a na 11,6 % v roce 2022. Očekává se také zvýšení inflace z -0,1 % v roce 2020 na +0,8 % v roce 2021 a +0,9 % v roce 2022. Na obnovu ekonomiky má ze všech členů EU obdržet největší díl z Fondu obnovy EU, a to ve výši 191,6 mld. EUR. Pilířem bude Národní plán obnovy a odolnosti (PNRR). Itálie na jeho realizaci přidá dalších 30 mld. EUR z vlastních fondů. Celkově tak budou k dispozici v příštích šesti letech zhruba 222 mld. EUR. Plán, který je rozdělen do šesti investičních oblastí: digitalizace, inovace, konkurenceschopnost a kultura, zelená revoluce a ekologický přechod, infrastruktura pro udržitelnou mobilitu, vzdělávání a výzkum, sociální inkluze, zdraví, poslouží k nápravě ekonomických škod způsobených pandemií a k řešení strukturálních potíží země.

Tabulka z MOP + navíc platební bilance, zadluženost/HDP.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	0,8	0,3	-8,9	4,5	4,8
HDP/obyv. (USD/PPP)	44 313,3	45 520,2	42 380,0	44 820,0	47 230,0
Inflace (%)	1,3	0,6	-0,1	0,8	0,9
Nezaměstnanost (%)	10,6	9,9	9,1	10,3	11,6
Export zboží (mld. USD)	533,2	511,0	445,3	518,9	545,3
Import zboží (mld. USD)	479,4	447,1	380,9	450,3	476,6
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	53,7	63,9	64,4	68,6	68,6
Průmyslová produkce (% změna)	0,7	-1,1	-11,0	8,0	2,3
Populace (mil.)	60,6	60,6	60,5	60,4	60,3
Konkurenceschopnost	31/140	30/141	N/A	N/A	N/A
Exportní riziko OECD	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

Zdroj: EIU, OECD, WEF

2.2 Veřejné finance a státní rozpočet

Dne 15. dubna 2021 schválila italská vláda Ekonomický a finanční dokument (DEF). Jedná se hlavní nástroj ekonomického a finančního plánování vlády obsahující aktualizovaná makroekonomická data a přehled veřejných financí. Dle zákona z roku 2011 jej vláda každoročně v dubnu

Veřejné finance (duben 2021)	
Saldo státního rozpočtu (% HDP)	11,8
Veřejný dluh (% HDP)	159,8

předkládá parlamentu a na podzim aktualizuje. Zároveň s DEF odsouhlasila vláda navýšení schodku rozpočtu o 40 mld. EUR, primárně za účelem financování opatření na mírnění dopadů koronaviru. Schválený DEF předpokládá expanzivní monetární politiku i pro rok 2022 a s fiskální konsolidací počítá od roku 2024. Odsouhlasený schodek ve výši 40 mld. EUR navýší po schválení v parlamentu deficit rozpočtu na 11,8 % HDP.

Vláda předpokládá postupné snižování schodku, který by měl v roce 2022

klesnout na 5,9 %, v roce 2023 na 4,3 % a na 3,4 % v roce 2024. Pro rok 2021 počítá vláda s růstem HDP o 4,5 %, pro rok 2022 o 4,8 %, pro rok 2023 o 2,6 % a 2024 o 1,8 %. V roce 2020 kleslo HDP Itálie o -8,8 %. Rozpočtový deficit činil 9,5 % HDP, což byla nižší hodnota než očekávaných 10,8 %. v r. 2021 se počítá s deficitem 11,8 % a poté by měl radikálně klesat v r. 2022 na 5,9 % a v r. 2023 na 4,3 %. Státní dluh Itálie vystoupal v r. 2020 na 157,5 % HDP ze 134,6 % v r. 2019. V roce 2021 se odhaduje zvýšení dluhu na 159,8 % HDP, což je nejvyšší údaj od konce druhé světové války, kdy činil 159,9 %.

Podle analýzy udržitelnosti dluhu Italské banky zůstává dluhová pozice Itálie ve střednědobém horizontu udržitelná; toto hodnocení zohledňuje významné zmírňující faktory, jako je profil veřejného dluhu a vnější pozice. Přestože se dluhová pozice v důsledku krize COVID-19 zhoršila, očekává se zejména, že poměr dluhu v rámci základního scénáře bude ve střednědobém horizontu udržitelný.

Bilance běžného účtu (mld. USD)	58,6
Daně (%)	
PO	24
FO	27-43
DPH	22

2.3 Bankovní systém

Italské bankovníctví prošlo konsolidací a slučováním bank za účasti zahraničních investorů, kteří přispěli k navýšení kapitálu bank a k zavádění nových technologií a produktů. V Itálii má zastoupení přes 40 zahraničních bank. Itálie je ve světě přítomna více než 80 bankovními subjekty. Specifikou italského bankovního sektoru zůstává nižší podíl velkých bank na trhu a existence mnoha menších bankovních ústavů. Pouze malý počet zahraničních bank drží v italských bankách nadpoloviční podíl. V Itálii ovládá 5 největších bank pouze 36% finančního trhu. V rámci EU je tento podíl nižší jen v Německu, kde dosahuje 29%. V současné době je na italském území 79% bankovních vkladů spravováno italskými bankami a 21% vkladů zahraničními bankovními domy.

Dohled v oblasti úvěrů a spoření vykonává Ministerský výbor pro úvěry a úspory CICR, který spadá pod Ministerstvo financí Italské republiky. Guvernérem Italské banky je od r. 2011 Ignazio Visco. Banka vykonává dohled nad bankovními instituty a finančními zprostředkovateli, dohlíží na finanční trhy – zejména mezibankovní a dále na trh se státními dluhopisy, pomáhá s dozorem nad platebním systémem, zastupuje Itálii v ECB, MMF a Světové bance, plní funkci poradního orgánu italské vlády pro úvěrové otázky a peněžně-finanční problematiku. Jejími akcionáři jsou: italské banky, pojišťovny a státní instituce. Banka poskytuje bankovní služby veřejné správě (zejména z titulu správy státní pokladny). Italská banka, stejně jako ostatní národní centrální banky, drží podíl na základním kapitálu ECB.

Kapitálový dohled nad trhy cenných papírů s cílem zajištění ochrany investorů, efektivitu a transparentnosti trhů vykonává Národní komise pro společnosti a burzu CONSOB (Commissione Nazionale per le Società e la Borsa). Podle kapitálových požadavků, které určují solventnost bank, jsou nejbezpečnějšími a největšími italskými bankami Intesa Sanpaolo (CET1 12,8%, poměr CET1 17,2%) UniCredit (CET1 11%, poměr CET1 14,5%), UBI (CET1 11,68%, poměr CET1 14,55%), Credem (CET1 13,51%, poměr CET1 13,51%), BPER (CET1 14,47%, poměr CET1 15,98%).

Italské banky byly zatíženy vysokým objemem nesplacených úvěrů Npl, které se během posledních let daří snižovat. V roce 2019 se snížil objem nesplacených úvěrů na 88,2 mld. EUR (ze 127 mld. EUR v červenci 2018).

2.4 Daňový systém

Italský daňový systém je progresivní. Výběrem daní jsou pověřeny finanční úřady (Agenzia d'Entrate), které také vydávají rezidentům, fyzickým i právnickým osobám daňové identifikační číslo "Codice fiscale". Plátcům DPH přiděluje zvláštní daňové identifikační číslo pro DPH neboli "Partita IVA" (IVA - Imposta sul valore aggiunto). Jednání se zahraničními společnostmi má v kompetenci finanční úřad ve městě Pescara. Na stránkách Italského finančního úřadu jsou k dispozici instrukce pro cizince v anglickém jazyce.

Přehled základních daní

Daň z příjmů fyzických osob (IRPEF – Imposta sul reddito delle persone fisiche) - řídí se jednotnou italskou daňovou úpravou TIUR (Testo Unico delle Imposte sui Redditi). Dani z příjmu podléhají fyzické osoby, rezidenti i nerezidenti. Rezidenti zdaňují své celosvětové příjmy, nerezidenti pouze příjmy dosažené v Itálii. Zdanitelný příjem je daněn progresivní sazbou v rozmezí 27 % až 43 %.

Daň z příjmů právnických osob (IRES – Imposta sul reddito delle società) - řídí se normami TIUR. Společnosti se sídlem v Itálii podléhají dani z příjmů právnických osob získaných v Itálii i v zahraničí. Společnosti bez sídla v Itálii podléhají dani z příjmů získaných na území Itálie. Zdanitelný příjem podléhá sazbě 24 %.

Daň z přidané hodnoty (IVA – Imposta sul valore aggiunto) Italská pravidla výpočtu a výběru daně z přidané hodnoty vycházejí z příslušných směrnic EU. Daň hradí obvykle konečný spotřebitel. Plátcí DPH si mohou ze svého účtu DPH odečíst daně, které zaplatili. DPH nakonec zatíží konečného spotřebitele ve formě procentní přírážky ke konečné ceně zboží či služeb. Základní sazba DPH činí od října 2013 22 % (snížené sazby na vybrané druhy služeb a zboží jsou 10 a 4 %).

Územní obchodní daň (IRAP – Imposta regionale sulle attività produttive) - místní daní z hodnoty produkce vytvořené v příslušném regionu za určité období. Příjmy z této daně jdou do rozpočtů jednotlivých regionů.

3 Obchodní vztahy s EU a ČR

Podkapitoly:

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 FTA a smlouvy
- 3.3 Rozvojová spolupráce
- 3.4 Perspektivní obory (MOP)

3.1 Obchodní vztahy

Obchodní vztahy s EU

Itálie je zakládajícím členem Hospodářské a měnové unie. Členem se stala k 1.1.1999. Společnou měnu euro přijala k 1.1.2002 a patří do celního území EU. Otevřením evropského jednotného vnitřního trhu v r. 1993 odpadly celní kontroly a cla na vnitřních hranicích EU. Přistoupením ČR od 1. května 2004 k EU se bilaterální obchod s Itálií stal součástí intrakomunitárního obchodu.

Obchodní výměna s EU (mil. EUR)

	2018	2019	2020	2021	2022
Export z EU (mil. EUR)	263 080,5	270 680,1	221 663,3	N/A	N/A
Import do EU (mil. EUR)	250 718,3	252 058,9	215 243,1	N/A	N/A
Saldo s EU (mil. EUR)	12 362,2	18 621,2	6 420,1	N/A	N/A

Zdroj: Evropská komise

Obchodní vztahy s ČR

Itálie patří k hlavním hospodářským partnerům ČR, což dokazuje vývoj zahraničního obchodu, který v uplynulých dvou letech překonal rekord ve výši obrátu 13 mld. EUR. V důsledku ekonomické krize pandemie se v r. 2020 obrát lehce snížil na 12,6 mld. EUR. ČR je jednou z mála zemí světa, která si s Itálií dlouhodobě udržuje pozitivní obchodní bilanci. Itálie je 6. nejvýznamnějším obchodním partnerem ČR. Podíl exportu z ČR dosáhl v r. 2020 hodnoty 6,45 mld. EUR. Na obou stranách obchodní výměny jsou nejvýraznějším prvkem dopravní prostředky a automobilový průmysl. Z ČR se vedle automobilů a motorových vozidel jako traktory, autobusy a jejich součásti, vyváží také reaktory a kotle, přístroje el. záznamu, reprodukce zvuku a TV obrazu, stroje aut. zpracování dat, tabákové výrobky, výrobky ze železa a oceli, plasty, optické přístroje, sklo, papír a papírenské výrobky a potravinářské výrobky.

Obchodní výměna s ČR (mld. CZK)

	2018	2019	2020	2021	2022
Export z ČR (mld. CZK)	170,2	174,3	171,6	N/A	N/A
Import do ČR (mld. CZK)	167,5	168,9	160,4	N/A	N/A
Saldo s ČR (mld. CZK)	2,7	5,4	11,2	N/A	N/A

Zdroj: ČSÚ

3.2 FTA a smlouvy

Itálie je členem Evropské unie od 1. ledna 1952, je členem Schengenu a Eurozóny. Společně s dalšími členskými zeměmi EU tedy Itálie vytváří jeden měnový a celní prostor. Itálie se podílí v rámci EU na preferenčních dohodách usnadňujících vzájemný obchod.

Itálie se stala prvním členem skupiny nejvyspělejších zemí G7, která se připojila k čínské globální infrastrukturní iniciativě nové Hedvábné stezky. Italská vláda podepsala v r. 2019 s Čínou Memorandum o porozumění.

Smlouvy s ČR

Základním smluvním dokumentem upravujícím, kromě jiného, podmínky pro rozvoj hospodářských a obchodních vztahů, je Smlouva o přistoupení ČR k EU, jejíž ratifikační listiny ze strany ČR byly uloženy u vlády Italské republiky dne 3.11. 2003.

Základní smlouvy a dohody v hospodářské oblasti:

Dohoda mezi vládou ČR a vládou Itálie o rozvoji hospodářské spolupráce ze dne 4.11.1997, která po proběhnutí ratifikace z italské strany vstoupila v platnost k 8.2.2001

Dohoda o zamezení dvojího zdanění v oboru daní z příjmu a zabránění daňovému úniku z 5.května 1981

Smlouva o přátelských vztazích a spolupráci ze dne 23. ledna 1996, v platnost vstoupila dne 21.3.1998

K 31.12.2008 byla po dohodě smluvních stran ukončena platnost Dohody o podpoře a ochraně investic mezi ČR a IR ze dne 22.1.1996, která platila od 1.11.1997

Dále platí tyto dohody:

Dohoda o mezinárodní silniční dopravě, Dohoda o vypořádání otevřených finančních a majetkových otázek,, Dohoda o spolupráci na veterinárním úseku, Dohoda o spolupráci v oblasti vědy a techniky, Dohoda o letecké dopravě, Memorandum o porozumění o spolupráci v oblasti malých a středních podniků, Memorandum o porozumění a spolupráci mezi Ministerstvem dopravy ČR a Ministerstvem infrastruktur a dopravy IR, Kulturní dohoda mezi ČR a Itálií, o které se začalo jednat už v roce 2000, byla podepsána 8.2.2011 v Praze. Na české straně byl schvalovací proces ukončen podpisem dohody ministrem zahraničí a v Itálii prošla ratifikačním řízením a vstoupila v platnost dne 1.3.2017.

3.3 Rozvojová spolupráce

Dne 1.8. 2014 vstoupil v platnost nový zákon rozvojové spolupráce Itálie. Gestory italské rozvojové spolupráce jsou Ministerstvo zahraničních věcí a mezinárodní spolupráce Itálie – spravuje cca 1/3 finančních prostředků určených na rozvojovou pomoc, Ministerstvo hospodářství a financí Itálie – spravuje zbylé 2/3, které jsou určeny jako kapitálové vklady do bank a rozvojových fondů, na restrukturalizace či prominutí dluhů a na příspěvky do fondů EU. Kromě těchto ministerstev se na rozvojové pomoci účastní v omezené míře další ministerstva, regiony a úřady místní samosprávy.

Italská agentura pro rozvojovou spolupráci (AICS) zajišťuje technicko-provozní část italského systému rozvojové spolupráce. AICS, která má právní subjektivitu podle veřejného práva a podléhá pravomoci a dohledu MAECI, provádí řízení a kontrolu iniciativ rozvojové spolupráce a asistenční a technickou podporu ústřední a místní veřejné správy v projektech rozvojové spolupráce.

Mezi priority italské rozvojové spolupráce z hlediska sektorů patří: posilování dobrého vládnutí, zemědělství a potravinová bezpečnost, školství, zdravotnictví a rozvoj soukromého podnikání. K těmto prioritám v poslední době přibýly projekty prevence migrace. Ve srovnání zemí OECD Itálie nepatří k největším poskytovatelům prostředků na rozvojovou spolupráci a je opakovaně vyzývána, aby podíl rozvojových prostředků zvýšila. V r. 2020 vyčlenila na rozvojovou spolupráci 4,8 mld. EUR, což činí 0,25 % HND Itálie.

3.4 Perspektivní obory (MOP)

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Italský farmaceutický průmysl (i díky přítomnosti nadnárodních korporací) patří k evropské špičce. Vývoz antibiotik do Itálie sice od vstupu ČR do EU vzrostl téměř na dvojnásobek, avšak nedosahuje zatím úrovně z konce 90. let. Významnou příležitostí v souvislosti s pandemií se jeví vývoj vakcín a léků. Italská vláda vyčlenila na podporu zdravotnictví částku 9 mld. EUR. Příležitosti mohou být v navyšování kapacit nemocnic, konverzi továren na výrobu vakcín či výzkumu.

Zajímavou položkou z pohledu pozitivní tendence trhu jsou potravinové a vitamínové doplňky, jejichž poptávka na italském trhu neustále stoupá. Itálie je hlavním evropským trhem s podílem 27 %. Průměrná spotřeba vitamínů a potravinových doplňků stoupla v období 2009 – 2019 o 126 %, zhruba 32 mil. Itálů konzumuje vitamínové doplňky, z nichž 17 mil. osob je zařadilo do denního režimu.

Itálie je jednou z předních zemí, která implementuje roboty do výrobních procesů a zaujímá ve světovém měřítku robotizace 6. místo. Robotika

si udržuje vysokou úroveň poptávky i v období pandemie a očekává se vyšší zapojení např. do zdravotnických zařízení, využití při dezinfekci a sterilizaci prostor a v oblastech s vysokým výskytem viru. Vyšší investice se očekávají do telemedicíny, monitoring infekcí a sledování rizikových pacientů.

► Automobilový průmysl

Italská vláda dle rozpočtového zákona na r. 2021 potvrdila podporu automobilového průmyslu, který považuje za prioritní, jak z pohledu exportu, tak ze strany investiční přitažlivosti. Italská vláda směřuje zdroje především do zelených investic, podpory inovativních technologií a podporuje rozsáhlejší výrobu elektrických vozů v Itálii. V r. 2020 se výrazně zvýšil podíl hybridních a elektrických vozů oproti r. 2019. Z celkového počtu 127 tis. aut (podíl 6,6 % na celkovém počtu aut) se zvýšil na 281 tis. aut (20,3 %), což je téměř trojnásobek. Vzhledem k plánovaným investicím do infrastruktury může růst zasáhnout i dosud stagnující sektor výroby autobusů.

► ICT - Digitalizace

Vláda vyčlenila v rámci Národního plánu na obnovu více než 40 mld. EUR (20 % z celkových zdrojů) na digitální přechod země a rozvoj sítí 5G, na širokopásmové připojení a modernizaci státní správy. Digitalizace ekonomiky je rovněž prioritou italského předsednictví skupiny G20. Konkrétní cíle: digitalizace průmyslu se zvláštním důrazem na malé a střední podniky, a na rozvíjející se technologie, jako je umělá inteligence a blockchain, zvýšení volného oběhu dat, zlepšení propojení a sociálního začlenění, podpora rozvoje inteligentních měst.

► Obranný a kosmický průmysl

Itálie je jedním z významných hráčů na poli evropského obranného průmyslu a silným podporovatelem trendu směřujícího ke konsolidaci evropské politiky vyzbrojování. Aktivně podporuje mezinárodní obranné – průmyslovou spolupráci, zejména v high-tech sektorech, ale také v oblasti letectví, systémů řízení a velení, komunikačních a elektronických systémů a softwaru či avioniky. V návaznosti na zelenou revoluci zvažuje Itálie širší spojení zemědělského a kosmického průmyslu. Satelity by mohly pomoci zvýšit účinnost a kvalitu zemědělské výroby a pomoci k nižší spotřebě zdrojů a vyšší ochraně životního prostředí.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Italská vláda hodlá vyčlenit v rámci Národního programu obnovy částku kolem 15 mld. EUR, kterou bude investovat do opravy vodovodní infrastruktury. Cílem je modernizace distribuční sítě pitné vody, snížení antropogenního tlaku na vodní ekosystémy s cílem zmírnění klimatických dopadů, výstavbu nových a moderních čističek, radikální a důkladný zásah do kanalizačních sítí.

► Infrastruktura a stavební průmysl

Vzhledem k pokračujícím problémům v italské infrastruktuře a v návaznosti na rozjezd italského hospodářství po ukončení pandemie bude Itálie pokračovat ve velkých infrastrukturálních projektech. Vláda usiluje o zjednodušení administrativních postupů při zadávání tendrů se záměrem uspišit počátek výstavby. Částka 32 mld. EUR je vyhrazena na výstavbu vysokorychlostního železničního spojení, realizaci Plánu italských přístavů, digitalizaci letišť a logistických systémů, bezpečnost a digitální monitorování silnic, viaduktů a mostů. Na hlavní komunikační spojení se vyhrazuje částka 28,3 mld. EUR, 3,68 mld. EUR na intermodální nákladní dopravu a integrovanou logistiku. Italské železnice, se kromě průběžné obměny vozového parku, soustředí na posílení železničního spojení mezi Apeninským poloostrovem a ostatními částmi Evropy, a to jak v osobní, tak nákladní dopravě. Výstavba a rozšíření nových koridorů mezi italskými přístavy a zeměmi na sever od Alp má za cíl zvětšit objem přepravovaného zboží a zkrátit přepravní vzdálenosti mezi asijskými přístavy a evropskými destinacemi. V případě osobní dopravy bude realizována výstavba rychlostního železničního spojení mezi severoitalským Turínem a francouzským Lyonem, jejíž dokončení se odhaduje na r. 2032.

Vzhledem k tomu, že se během karantény osvědčil intermodální způsob přepravy zboží (kombinace silniční a železniční přepravy), GTS Rail, soukromá železniční společnost na přepravu zboží pokračuje v investicích do nákupu lokomotiv a vagónů. Českým dodavatelům se v sektoru nabízí široká škála příležitostí od projekčních prací po subdodávky materiálů či služeb.

► Energetický průmysl

Italská vláda má v úmyslu urychlit přechod od tradičních paliv k obnovitelným zdrojům. Bude tedy potřeba naplánovat a vystavit nezbytnou infrastrukturu. Při této transformaci se nabízí šance pro české podniky pohybující se v oblasti energetiky. Itálie rovněž hodlá investovat do vývoje vodíkových technologií. Na italském energetickém trhu již působí české firmy. Velmi výraznou investicí byla akvizice sedmi tepelných elektráren, respektive šesti plynových a jedné uhelné, společností Energetického a průmyslového holdingu (EPH) z ledna roku 2015. V roce 2017 následovala akvizice dalších dvou elektráren a přes dceřinou společnost EP New Energy Italia i převzetí elektrárny Fusine. Všechny tři zmíněné provozy jsou tepelnými elektrárnami na biomasu.

Itálie rovněž plánuje stavbu národního úložiště radioaktivního odpadu. Náklady projektu se odhadují na 900 mil. EUR. Výstavba národního úložiště a s tím spojeného technologického parku předpokládá vypisování veřejných soutěží a tendrů a představuje tak řadu příležitostí i pro

firmy, které se zabývají nakládáním s radioaktivním odpadem v České republice.

4 Kulturní a obchodní jednání

Podkapitoly:

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

4.1 Úvod

Italové jsou obvykle velmi přátelští a obecně se mezi Italy nevyskytují zásadní předsudky k cizincům. Gesta a osobní kontakty jsou součástí typické konverzace. Italové se často řídí svými pocity a důvěra je při navazování dobrého obchodního vztahu velmi důležitá. Nejlepší cestou při organizování a účasti na obchodních schůzkách v Itálii je chovat se "místně", obchodní partner tím ocení vaši kulturní vnímavost. Buďte připravení na delší jednání z důvodu opatrnosti při vyhodnocování výhod a nevýhod obchodu a rovněž z důvodu hierarchického rozhodovacího procesu v italských společnostech.

4.2 Oslovení

Italové jsou přátelští a hovorní, ale při navazování nového obchodního vztahu je očekáván formální přístup a oslovování příjmením, případně titulem. Jednání může postupně přejít do osobní roviny, ale je třeba, aby k tomu byl jednající vyzván. Je vhodné začít hovor obecnými tématy a nepřicházet hned k věci. Navázání trvalejších vazeb předpokládá respekt vůči pozici partnera a vytvoření důvěry. Zároveň také flexibilitu, například v otázkách dochvilnosti místních partnerů. U zahraničního partnera je dochvilnost považována za součást jeho profesionality, stejně jako vhodné oblečení. Jednávání mohou být časově náročná a zpočátku může být důležitější vytvořit vazby, než dojednat konkrétní podmínky. Je preferováno osobní jednání, ale pandemie učinila s online schůzek rovněž akceptovatelnou formu.

Při prvním kontaktu doporučujeme nejdříve zavolat a teprve poté zaslat email a jeho přijetí pak případně po čase telefonicky ověřit. Italové upřednostňují osobní jednání a je třeba počítat s tím, že anglicky zde mnoho lidí nehovoří. Je tak dobře, pokud ve firmě působí někdo ovládající italsčinu. Potencionálního partnera si předem dobře ověřte, což je možné za úplaty prostřednictvím italského obchodního rejstříku firem.

Českým podnikatelům je v Itálii k dispozici ekonomický úsek Velvyslanectví ČR, který organizuje a koordinuje programy na podporu ekonomických aktivit ČR v Itálii v rámci projektů ekonomické diplomacie a napomáhá při navazování obchodních vztahů mezi Itálií a ČR.

Asistenční služby podnikatelům poskytuje rovněž zahraniční kancelář Agentury na podporu exportu CzechTrade v Miláně. Poskytuje konzultace v oblasti podnikání, založení firmy, případně provádějí marketingový průzkum trhu, dále mohou vyhledat vhodné obchodní partnery a případně ověřit jejich zájem o nabízený produkt. CzechTrade se také zaměřuje na ekonomickou prezentaci se státní podporou na vybraných výstavních akcích.

MZV ČR provozuje Klientské centrum pro export a připravuje katalog exportních služeb, které poskytuje českým společnostem ve všech teritoriích působnosti českých zastupitelských úřadů. Jednotlivé české společnosti se tak mohou obracet na velvyslanectví s dotazy týkajícími se například vstupní exportní konzultace a přípravy jednání v dané zemi, vyhodnocení aktuální ekonomické situace v daném teritoriu, pomoci při zprostředkování kontaktů, získání informací od místních státních či regionálních úřadů a institucí a asistence při jednání s nimi.

4.3 Obchodní schůzka

Obchodní schůzky jsou nezbytnou součástí rozvíjení kontaktů a dochvilnost je od cizinců automaticky očekávána. Na druhou stranu je třeba počítat s tím, že místní partneři často dochvilní nejsou. Italové preferují jednání s vedením společnosti. Proces vyjednávání může být zdlouhavý

a ne zcela systematický, preferovaným jazykem je italština. Formální oslovení a vystupování je pro začátek jednání důležité, stejně tak formální oblečení. K neformálnímu jednání by měl přejít první místní partner. Přes vůli dlouze jednat a dohadovat se existuje ochota ke kompromisu.

Při obchodním jednání se vyplácí nechat italské zákazníky zpočátku vést rozhovor, protože přílišná přímocíarost obchodního rozhovoru může působit stroze a úsečně. To neodpovídá italské kultuře, kde se po vytvoření ovzduší důvěry preferuje otevřenost a uvolněnost.

Itálie vždy udává módní trendy a italští obchodníci se tím řídí. Na první pohled je rozeznáte podle kvalitních a dokonale vyleštěných bot, kravaty a perfektně padnoucího obleku. Posuzují podle toho i nového obchodního partnera. Jsou známí intenzivním tlakem na nízké ceny, které jsou jedny z nejnižších v rámci zemí EU. Ital nikdy nepřijme první nabídku. Čeká se, že si necháte prostor pro slevu. V případě, že to neuděláte, Ital vás bude považovat za špatného obchodníka a obchodu s vámi se vyhne.

Nepodceňujte čas strávený na přípravě svých marketingových materiálů a webových stránek alespoň v angličtině, ideálně v italštině. V Itálii je potřeba mít připravenou přesnou, stručnou, kvalitně zpracovanou a originální firemní prezentaci, která zaujme. Katalogy a propagační materiály je nutné mít v dobré kvalitě, přehledné, nezahlcené textem.

4.4 Komunikace

Zvyklosti v obchodním společenském styku v Itálii se příliš neliší od zvyklostí v ČR. Obchodníci v Itálii oceňují rychlou odpověď na své dotazy a očekávají, že na jejich korespondenci bude reagováno alespoň potvrzením o přijetí. Ve srovnání s Čechy přecházejí Italové rychleji do neformálního oslovování jménem a do tykání. Nicméně první kontakty jsou přirozeně zpravidla formální, přičemž Italové dbají na používání akademických titulů (u vysokoškoláků je tradiční oslovení "Dottore" v případě absolventů technických škol "Ingegnere") a pracovních funkcí, jimiž se odlišuje hierarchické postavení pracovníků firem (např. Direttore nebo Presidente).

Je dobré se vyhnout negativním komentářům o Itálii. Naopak Italové ocení kladné a upřímné poznámky o italském umění, kultuře, stylu, fotbalu, kuchyni nebo hudbě.

Znalost angličtiny je mezi italskými zástupci firem relativně dobrá, zejména pokud jde o větší podniky. Nicméně používání italštiny může být velkou konkurenční výhodou při obchodování s menšími firmami a ve styku se starší generací - tedy v případech, kdy znalosti angličtiny nejsou již tak samozřejmé. Na severu Itálie jsou autonomní oblasti, v nichž obyvatelstvo hovoří také německy a francouzsky.

Běžná pracovní doba v Itálii začíná od 8-9 hod do 13 hod, následuje polední přestávka, a pokračuje od 14:30 do 17:30 -19 hod.

Z důvodu takřka celostátních dovolených bývají v srpnu uzavřeny velké průmyslové podniky, úřady, obchodní domy a různé provozovny služeb občanům. V mnohých soukromých podnicích a menších obchodech je otevírací doba omezená.

4.5 Doporučení

Doporučujeme se seznámit velmi podrobně s italským trhem, který je poměrně nasycen. Šanci na uplatnění mají kvalitní výrobky se specifickými či výjimečnými parametry. Naučte se kvality nabízeného výrobku vyzdvihnout. Vzhledem ke značným regionálním rozdílům je potřeba prozkoumat, v jakých regionech se mohou výrobky uplatnit. Pro začátek je strategické využít služeb obchodních zástupců, kteří jsou znalí místních trhů a jsou napojeni na odběratele. Obchodní zástupce hraje v italské ekonomice klíčovou roli a podle odhadů Národní federace asociací obchodních agentů a reprezentantů (zkr. FNAARC) dosahuje objem kontraktů uzavřených díky činnosti obchodních zástupců až 70 % HDP. Vhodného obchodního zástupce lze vyhledat podle druhu výrobku buď na stránkách jedné z největších agentur Agent 321 či se zúčastnit veletrhu obchodních zástupců. Detailnější informace může českým firmám poskytnout zahraniční kancelář CzechTrade v Miláně nebo Ekonomický úsek Velvyslanectví ČR v Římě.

4.6 Státní svátky

- 1 1. ledna - Nový rok
- 1 6. ledna - Tři králové
- 1 pohyblivé velikonoční svátky
- 1 25. dubna - Den osvobození
- 1 1. května - Svátek práce
- 1 2. června - Založení Italské republiky
- 1 15. srpna - Nanebevstoupení

- 1 1. listopad - Všech svatých
- 1 8. prosince - Neposkvrněné početí
- 1 25. a 26. prosince - vánoční svátky

V jednotlivých italských městech se slaví dále církevní svátky zasvěcené patronům daného města (pracovní činnost omezena, úřady uzavřeny):

- 1 Milán – sv. Ambrož – 7. prosince
- 1 Florencie – sv. Jan – 24. června
- 1 Řím – sv. Petr a sv. Pavel – 29. června
- 1 Neapol – sv. Gennaro - 19. září

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Podkapitoly:

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

5.1 Vstup na trh

České firmy, které mají zájem o vstup na italský trh, by měly nejdříve provést důkladný marketingový průzkum zahrnující především vyhodnocení velikosti trhu a analýzu podmínek uplatnění výrobků na trhu. Vývozní firmy by měly provést předběžné cenové kalkulace a objektivní porovnání s nabídkou konkurence. Pro Itálii je typický výskyt průmyslových klastrů, v rámci kterých se koncentrují jednotlivá odvětví. Italský trh je v řadě oborů zcela zaplněn a nové produkty mají šanci na uplatnění zpravidla tehdy, je-li při jejich prodeji nabízena nižší než obvyklá cena, nebo má-li takový produkt výjimečné technické parametry. Rychlost a přesnost dodávky dle sjednaných podmínek je samozřejmostí. Italové v posledních letech vyvíjejí velký tlak na cenu, hledají levnější dodávky z mimoevropských států, či dislokují výrobu mimo apeninský poloostrov. V důsledku pandemie se však u strategických sektorů zvažuje podpora návratu výroby zpět do Itálie, či zemí EU. Často převažuje italské povědomí o levném českém zboží. Je třeba se na jednání o obchodních podmínkách řádně připravit a nechat si prostor pro dodatečnou slevu. V praxi je velmi běžné, že italské společnosti neuznávají prodejní podmínky českého dodavatele a trvají na vlastních. Je velmi důležité, aby české firmy trvaly především na částečné, či úplné platbě zboží předem.

Obvyklé ceny na italském trhu v řadě komodit si lze ověřit - např. milánská obchodní komora pravidelně vydává souhrnný materiál, který obsahuje velkoobchodní cenové indikace pro vybrané druhy zboží. Pro prosazení výrobků je vhodné využít více cest současně: sledovat veletržní akce - účastnit se jako návštěvník nebo vystavovatel a využít informací, oborových studií, seznamů členů a aktualit publikovaných podnikatelskými asociacemi - např. informace o cenách nemovitostí, surovin a výrobků ve velkoobchodě on-line za poplatek nabízí milánská obchodní komora.

Pokud jde o uzavírání obchodních kontraktů, z hlediska prevence případných budoucích sporů je v zájmu obou partnerů uzavírat veškeré zakázky písemnou formou. Pro daný kontrakt jsou určující tzv. všeobecné podmínky, na nichž se obchodní partneři vzájemně dohodnou. Je vhodné je sepsat písemně (tato praxe je obvyklá zejména u standardních komodit či služeb - podmínky se uvádí drobným písmem na zadní stranu kontraktu). Na takto specifikované podmínky se lze v případě sporu odvolat.

Je třeba mít na zřeteli, že Itálie se skládá z dvaceti regionů, které jsou jeden od druhého velmi odlišné. Jen velmi malý zlomek velkých společností pokrývá svou distribuční síť celý apeninský poloostrov. Vzhledem k odlišnosti jednotlivých regionů je také pravděpodobné, že české výrobky (týká se především spotřebního zboží, potravin) nebudou vhodné pro všechny regiony. Pro Itálii je charakteristické velké množství malých a středních průmyslových podniků, ve vnitřním obchodě často rodinných. Pro velké rozdíly hospodářské vyspělosti severní a jižní části země je taktické navazovat první obchodní kontakty, provádět průzkum trhu (zejména na veletrzích) a vyhledávat obchodní zástupce především na severu Itálie. Z těchto důvodů je dobré si vytipovat na začátek jeden, dva regiony a organizovat prodej formou výhradního/nevýhradního dovozce či obchodního zástupce. Pro jih je žádoucí vyhledat si jiného zástupce se znalostí místních poměrů.

K prosazování českého zboží v italských regionech pomáhají mj. proexportní akce MZV ČR, Hospodářské komory ČR a agentury CzechTrade. Četné semináře, prezentace a podnikatelské mise do Itálie pořádané Velvyslanectvím ČR v Římě společně s Generálním konzulátem v Miláně a zahraniční kanceláří CzechTrade v Miláně mají své nezastupitelné místo při rozvíjení bilaterální spolupráce a při „otevírání dveří“ českým výrobcům a exportérům.

5.2 Formy a podmínky působení na trhu

Přes veškeré úsilí o zjednodušení procedur zůstává založení společnosti v Itálii poměrně komplikovanou a časově náročnou záležitostí. Zejména cizince, kteří neznají dobře místní specifika, čeká nelehký úkol, pokud se rozhodne založit v Itálii společnost. Obecně se podnikatelé zakládající společnost v Itálii mohou s žádostí o pomoc obrátit na daňové, finanční a podnikové poradce (it. "dottore commercialista"), kteří se touto problematikou profesionálně zabývají. K založení společnosti je však možné využít i služeb notáře. Pomoc při zakládání obchodních společností v Itálii nabízejí také advokátní kanceláře. Velvyslanectví ČR v Římě může na vyžádání poskytnout kontakty právních kanceláří s česko-italskou zkušeností, z nichž některé mají pobočku i v ČR. Při založení obchodní společnosti je mimo jiné nezbytné její zapsání do obchodního rejstříku vedeného místní obchodní komorou (Registro Imprese). Některé velké obchodní komory (členství je pro všechny firmy v Itálii povinné) mají pro cizince specializované přepážky. Pobočky (it. sede secondaria) mohou v Itálii existovat, aniž by bylo nutné zakládat samostatné právní jednotky. Lze je financovat prostřednictvím běžného účtu mateřského podniku, který také jmenuje ředitele a právního představitele pobočky. I zde však je třeba registrovat jednotku u příslušné obchodní komory.

Hlavní právní formy italských obchodních společností

Akciová společnost/Società per azioni (S.p.A.): stanovy musí mít formu veřejného dokumentu a obsahovat předmět podnikání, výši upsaného a zaplaceného základního jmění, jména a pravomoci statutárního, vrcholného a dozorčího orgánu, atd. Minimální základní jmění je 120.000 EUR. Založit ji mohou minimálně dva společníci.

Společnost s ručením omezeným/Società a responsabilità limitata (S.r.l.): Minimální základní jmění je 10.000 EUR. Podmínky pro založení jsou obdobné jako u akciové společnosti, při založení musí být alespoň dva společníci.

Veřejná obchodní společnost/Società in nome collettivo (S.n.c.): tvoří ji většinou dva nebo více společníků, kteří ručí za závazky společnosti neomezeně celým svým majetkem.

Komanditní společnost /Società in accomandita semplice (S.a.s.): komplementáři ručí společně a nerozdílně, řídí a zastupují společnost, komanditisté ručí jen do výše svého splaceného podílu.

Komanditní společnost na akcie/Società in accomandita per azioni (S.a.p.A.): kombinací komanditní a akciové společnosti.

Individuální podnik, firma jednotlivce/lavoratore autonomo: je velmi běžnou formou podnikání, jejíž náležitostí je zápis do obchodního rejstříku u obchodní komory v místě působení.

5.3 Marketing a komunikace

Propagace výrobků či služeb formou inzerce v tisku je běžná. Inzerce zboží se provádí i rozesláním prospektů. Využit se dají billboardy nebo reklamní vysílání v rozhlasu a televizi. Běžná je také reklama na internetu a sociálních sítích.

Oblast sdělovacích prostředků je v Itálii velmi rozsáhlá a pestrá. Vedle mnoha periodik s distribucí po celé zemi (např. ekonomický deník Il Sole 24 Ore, dále pak Corriere della Sera, Il Messaggero, La Stampa, La Repubblica) existují v Itálii stovky větších či menších lokálních tiskovin a dalších médií, jako jsou televizní a rozhlasové stanice.

Ve velkých městech jsou distribuovány zdarma maloformátové deníky Metro (obdobně jako v ČR), Leggo a City. K distribuci těchto tiskovin jsou využívány zejména prostory zastávek a stanic v městské hromadné dopravě.

Sdělovací prostředky jsou v Itálii důležitým tvůrcem veřejného mínění. Na druhou stranu je nezbytné upozornit na vysoké náklady této formy reklamy. Velmi účinnou alternativou je prezentace na mezinárodních nebo lokálních veletrzích a výstavách, které jsou v Itálii velmi početné.

Doporučuje se provádět veškerou propagaci přímo v italském jazyce, neboť zejména ve středních a jižních regionech země znalost angličtiny není příliš rozšířená.

5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví

Ochrana práv duševního vlastnictví v Itálii odpovídá standardům zemí EU. Při pouličním stánkovém prodeji je však možné se setkat s kopiemi spotřebního zboží známých značek. Ochrana duševního vlastnictví je v Itálii upravena zákonem č. 30 z 10. února 2005 „Kodex průmyslového vlastnictví“. Vedením agendy ochrany duševního vlastnictví je pověřeno Ministerstvo hospodářského rozvoje Itálie.

5.5 Trh veřejných zakázek

Italská pravidla nákupů veřejného sektoru odpovídají pravidlům jednotného vnitřního trhu EU a pravidlům GATT. Veřejné zakázky se realizují na vládní i na regionální úrovni, přičemž objemy zakázek místních samospráv mohou někdy převyšovat objemy vládních nákupů, což souvisí s rostoucí mírou fiskálního federalismu.

Zadavatel může požadovat předložení dokladů o tom, že dodavatel:

- je registrován v obchodním rejstříku
- má potřebné finanční prostředky a ekonomickou kapacitu
- má potřebnou technickou kapacitu

Dále mohou zadavatelé žádat o bankovní vyjádření, nebo o předložení obchodní bilance nebo výkazu celkového obrátu za poslední tři roky. Vyžadují se i certifikáty o bezdlužnosti vůči správě sociálního zabezpečení a vůči finančnímu úřadu. Nabídky dodavatelů, kteří nejsou způsobilí či kompetentní, jsou přirozeně vyloučeny.

Veřejné tendry jsou publikovány v úředních listech: Úřední věstník Itálie (GazzettaUfficiale Italiana), Úřední regionální věstníky (le Gazzette Ufficiali Regionali) a v italských denících nebo technických časopisech, které o vypsaných tendrech informují v rámci běžné inzerce. Současně jsou zaslány dopisy vybraným dodavatelům s podrobnostmi soutěže. Nabídky do veřejných soutěží musí být podány v italském jazyce, jde-li o německy nebo francouzsky mluvící autonomní region, lze je podat i v těchto dvou dalších jazycích.

Sledováním vyhlášených tendrů se zabývá v celostátním měřítku firma TELEMAT, která vede aktualizovanou databáze nově vyhlášených tendrů a výsledků výběrových řízení. Výrobci jednotlivých komponentů se tak mohou obrátit např. na vítěze tendru na stavbu nemocnice, kterému mohou nabídnout své výrobky jako subdodavatelé.

Přehled vypsaných veřejných zakázek např. ve zdravotnictví je k dispozici na webových stránkách Ministerstva zdravotnictví Itálie. Další soukromou společností, která mimo jiné nabízí poradenství potenciálním účastníkům tendrů v oblasti zdravotnictví, je např. Sanità Appalti, na jejichž webových stránkách lze nalézt kompletní přehled vypsaných tendrů v Itálii a Infoplus, která se v programu Salus specializuje na tendry ve zdravotnictví.

Obecně se odhaduje, že podíl zahraničních společností, které se úspěšně účastní tendrů v Itálii je relativně malý. Pro italskou kulturu je typické, že se klade velký důraz na osobní vztahy. To platí i v podnikání a dá se předpokládat, že tato skutečnost může mít vliv na výsledky některých výběrových řízení. Tuto nevýhodu mohou zahraniční společnosti kompenzovat nalezením vhodného lokálního partnera. Některé velké společnosti vedou registr dodavatelů a vypisované tendry jsou určeny pouze pro tyto registrované subjekty, do kterých se zpravidla mohou přihlásit i zahraniční firmy.

5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů

Veškeré kupní smlouvy mezi českými a italskými podnikatelskými subjekty se doporučuje uzavírat písemně kvůli minimalizaci případných sporů. Jakékoliv závady zboží nebo reklamace je odběratel povinen ohlásit prodejci včas - zpravidla do osmi dnů po jejich zjištění, a to písemně. Reklamace se má uznat rovněž písemně. Nárok se promlčuje po uplynutí jednoho roku od předání zboží.

Součástí smlouvy mezi dodavatelem a odběratelem by mělo být určení příslušného práva (českého nebo italského), podle něhož se budou řídit náležitosti smlouvy, případně arbitráže, kteří budou spory řešit. Veškeré spory při neurčení této podmínky se řeší podle mezinárodního práva soukromého. Z důvodu obtížné vymahatelnosti práva prostřednictvím italské justice, způsobené značnou délkou soudních řízení v Itálii, se nabízí řešení obchodních sporů formou arbitráže. Rizikem rozhodčího řízení je však samozřejmě následná nemožnost uplatnění opravných prostředků (odvolání se proti rozhodnutí).

Při dojednávání obchodních kontraktů s italskými partnery se doporučuje dobře ošetřit platební podmínky a zvláště u nových partnerů žádat záruky. Vzhledem k aktivitám organizovaného zločinu v jižní Itálii mohou být rizika obchodování s firmami z jižních regionů v yšší. Z toho vyplývají například rizika při účtování a hrazení DPH v intrakomunitárním obchodě v EU atd. Před uzavíráním obchodních kontraktů je možné si vyžádat za úplaty u obchodních komor informace o potenciálním obchodním partnerovi.

Ověření bonity klienta je také standardní službou, kterou poskytuje kancelář CzechTrade v Miláně.

5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Občan ČR může vstupovat a pobývat na území ostatních členských států EU bez zvláštních omezení, a to pouze na základě platného cestovního dokladu nebo průkazu totožnosti. Je nezbytné, aby byli nezletilí cestující vybaveni vlastním cestovním dokladem. Při pobytu delším než tři měsíce je zapotřebí se přihlásit k pobytu na příslušném městském úřadu dle místa pobytu (tzv. Ufficio anagrafe). Podrobné a aktualizované informace lze nalézt na webových stránkách italské policie: www.poliziadistato.it. Pro pobyty kratší tří měsíců se nevyžadují žádné formality.

Jako cestovní doklad je vedle cestovního pasu možné používat i občanské průkazy typu identifikační karty, vydané po roce 1993, tzn. od vzniku ČR. U řidičů se vyžaduje technický průkaz vozidla, řidičský průkaz a zelená karta. Očkovací průkaz je nutný pro domácí zvířata, stáří vakcinace v rozmezí 12 – 20 dnů.

Za použití dálnic se vybírá mýtné (pro orientaci je možno uvést, že úsek Brennerský průsmyk – Řím stojí cca 60 EUR). Dálnice v jižním směru od Salerno, v Kalábrii, Apulii a Sicílii nejsou zpoplatňovány. Ceny benzínu a motorové nafty patří k nejvyšším v Evropě. Při parkování je vhodné používat centrální záchytná parkoviště na okraji velkoměst, v centru se parkuje obtížně. Doprava po železnici je dražší než doprava autobusy. Jízdenky na městskou dopravu je třeba zakoupit předem, všechny zastávky jsou na znamení. Před cestou do Itálie bývá vhodné si zjistit, zda právě neprobíhá nebo se nechystá stávka (letištního personálu, železniční a autobusové dopravy, prodejců pohonných hmot atd.). Informace o probíhajících stávkách lze nalézt na stránkách italského ministerstva dopravy.

Hl. město Řím - doprava z letiště do centra a zpět:

Autobusem: Z letiště Fiumicino je doprava zabezpečena několika autobusovými linkami. Nejvyužívanější jsou modré autobusy společnosti Cotral, Terravision nebo SIT SHUTTLE. Z letiště Ciampino do centra města je možné využít autobusy Atral, Terravision a SIT SHUTTLE.
Vlakem: z římského letiště Fiumicino (nazývané též Aeroporto Leonardo da Vinci) jezdí každých 30 minut vlak Leonardo Express.

5.8 Zaměstnávání občanů z ČR

Specifikum zaměstnávání místních sil, ale i cizinců v Itálii vyplývá zejména ze silného postavení odborů. Italské odborové centrály vyjednávají kolektivní smlouvy, které jsou platné pro celý sektor a daný druh vykonávané práce a týkají se i pracovních podmínek cizinců v Itálii. Součástí kolektivních smluv jsou sjednané limity na práci bez přestávky, minimální mzdy atd. Průměrná měsíční mzda je velmi rozdílná na severu Itálie a jihu Itálie.

S touto problematikou souvisí i vysílání českých zaměstnanců firm s sídlicích v ČR do Itálie k přechodnému výkonu práce při dodržení pravidel v oblasti sociálního zabezpečení. V tomto smyslu je na italské straně kompetentní Italská správa sociálního zabezpečení (INPS), která v souladu s komunitárními pravidly vydává pokyny. Na české straně je partnerskou institucí INPS Česká správa sociálního zabezpečení, která rovněž poskytuje potřebné informace týkající se problematiky vysílání českých zaměstnanců k výkonu práce do zahraničí.

Pokud máte v úmyslu v Itálii pracovat nebo pobývat déle než 3 měsíce, potřebujete získat "číslo sociálního zabezpečení", italsky "codice fiscale". O číslo se žádá na místním finančním úřadu - "Agenzia delle Entrate".

Zdravotní pojištění: Podle místa pobytu se zaregistrujte na příslušné pobočce zdravotní pojišťovny ASL (Azienda Sanitaria Locale) a získáte zdravotní průkaz.

Důležité je určení daňové příslušnosti (daňové rezidence) a určení rozsahu zdanění v daném státě. Pokud dojde k situaci, že si dva státy dělají nárok na zdanění jednoho příjmu (a to například na základě bydliště v jednom státu a pracovního výkonu v druhém státu), použije se v tomto případě bilaterální smlouva o zamezení dvojího zdanění, která je mezi těmito státy uzavřena. Český daňový rezident, tj. poplatník s neomezenou daňovou povinností, je ten, který má na území ČR „bydliště“ nebo se zde „obvykle zdržuje“ (alespoň 183 dnů v příslušném roce). Daňová povinnost se vztahuje nejen na příjmy plynoucí ze zdrojů na území ČR, ale i na příjmy plynoucí ze zdrojů v zahraničí. Mezi Českou republikou a Itálií platí od roku 1984 bilaterální dohoda o zamezení dvojího zdanění č. 17/1985 Sb. - zde ke stažení. Pro vyloučení dvojího zdanění se podle této dohody použije metoda vynětí.

Občané ČR mohou od 27.7.2006 na území Itálie pracovat bez pracovního povolení. Další informace lze nalézt na stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí ČR.

5.9 Veletrhy a akce

Seznamy výstav a veletrhů v Itálii lze nalézt na následujících webových stránkách:

Comitato Fiere Industria CFI (Výbor průmyslových veletrhů) (italsky, anglicky)

Associazione Esposizioni e Fiere Italiane (Sdružení italských výstav a veletrhů) (italsky, anglicky, čínsky, rusky, španělsky, francouzsky, portugalsky, německy, arabsky)

Fiera Milano (Milánský veletrh), (italsky, anglicky, česky)

Na serveru www.all.biz (mezinárodní rejstřík firem, zboží, služeb a informací pro podnikatele v několika jazykových mutacích) lze nalézt také přehled veletrhů v Itálii, česky.

Oficiální a významné společné účasti firem z ČR na veletrzích v Itálii

Informace o plánovaných oficiálních účastech ČR na výstavách a veletrzích v zahraničí lze nalézt na stránkách Ministerstva průmyslu a obchodu ČR, dále lze informace o veletrzích s plánovanou českou účastí najít na stránkách www.businessinfo.cz v sekci zahraniční obchod - Itálie. Společnou účast českých firem rovněž organizují CzechTrade Milán společně s ekonomickým úsekem Velvyslanectví ČR v Římě.

V důsledku Covid-19 se většina veletrhů zrušila či přesunula. Nejdůležitější veletrh Salone del Mobile je veletrh nábytku a k němu přidružené další čtyři veletrhy bytových doplňků, kuchyní, koupelen a Salone Satellite. Designem, který trvá průměrně týden neožívá jen výstaviště Rho, ale i centrum města kde se prezentují menší designéři a firmy. V letošním roce byl přesunut na říjen 2021.

Veletrh stavební keramiky Cersaie se posouvá na září 2021, EIMA zaměřující se na stroje a zařízení pro zemědělství se bude konat v říjnu 2021 a Cosmprof, zaměřený na kosmetiku se posouvá na jaro 2022.

6 Kontakty

Podkapitoly:

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

Velvyslanectví ČR v Římě

Via dei Gracchi 322, 00 192 Roma

Tel. 0039/06 360 957 1 (ústředna)

Ekonomický úsek: 0039/06 360 957 29 nebo 30

E-mail ekonomického úseku: commerce_rome@mzv.cz

E-mail velvyslanectví: rome@embassy.mzv.cz

Mimo pracovní dobu – konzulární pohotovost 0039/335 310 450

Web: www.mzv.cz/rome

Generální konzulát Milán

Jiří Kuděla – generální konzul

Via Giovanni Battista Morgagni 20, 20 129 Milano

Telefon: +39 02 3650 9000

Email: milano@embassy.mzv.cz

Web: www.mzv.cz/milan

Honorární konzuláty

HK Neapol – Fabiana Forte

Corso Umberto I, 275, 80 138 Napoli

Tel.: 0039/081 268784

E-mail: naples@honorary.mzv.cz

Teritoriální působnost: Kampánie, Bazilikáta, Kalábrie

HK Udine – Paolo Petiziol

Via San Francesco 34, 33 100 Udine

Tel.: 0039/0432 509445

E-mail: udine@honorary.mzv.cz

Teritoriální působnost: Furlánsko-Julské Benátsko, Tridentsko - Horní Adiže

HK Palermo – Andrea Marchione

Via Quintino Sella 76, 90 141 Palermo

Tel: 0039/091 589680

E-mail: palermo@honorary.mzv.cz

Teritoriální působnost: Sicílie

HK Florencie – Giovanna Dani del Bianco

Via del Giglio 10, 50 124 Firenze

Tel.: 0039/055 284454

E-mail florence@honorary.mzv.cz

Web: www.flemingyouth.it/consolato_onorario_cz

Teritoriální působnost: Toskánsko

HK Ancona – Giampiero Schiavoni

Via Pastore 17, 60 131 Ancona

Tel: 0039/071 2867794

E-mail: ancona@honorary.mzv.cz

Teritoriální působnost: Marche

HK Janov – Franco Aprile

Via Bartolomeo Bosco 57, 161 21 Genova

Tel: 0039/010 5954574

E-mail: genova@honorary.mzv.cz

Teritoriální působnost: Ligurie, Piemont

Kontakty na zastoupení ostatních českých institucí v teritoriu

CzechTrade - zahraniční kancelář MPO ČR

Marek Atanasčev - vedoucí zahraniční kanceláře

Tel. 0039/02 29532109

E-mail milano@czechtrade.cz

Web: <http://www.czechtrade.cz/czechtrade-svet/evropa/italie/>, www.czechtradeoffices.com

CzechTourism

Luboš Rosenberg - ředitel

Tel. 0039/02 742 01 626

E-mail: info-it@czechtourism.com

Web: www.czechtourism.cz, www.turismoceco.it

České centrum Milán

Simona Calboli - ředitelka

Tel. 0039/02 29411242

E-mail ccmilan@czech.cz

Web: <http://milano.czechcentres.cz/cs/zastoupeni-cr/>

České centrum Řím

Petra Březáčková - ředitelka

E-mail: brezackova@czech.cz

T: +39 06 36 09 57 37 M: +39 329 8026474

Web: <http://rome.czechcentres.cz>

6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)

- 1 Karabiníci: 112
- 1 Policie: 113
- 1 Hasiči: 115
- 1 První pomoc: 118

6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

- 1 Národní agentura pro podporu investic a rozvoj firem (Invitalia): www.invitalia.it
- 1 Obchodní rejstřík Itálie: www.registroimprese.it
- 1 Úřad vlády: www.governo.it
- 1 Poslanecká sněmovna: www.camera.it
- 1 Senát: www.senato.it
- 1 Úřad pro ochranu hosp. soutěže: www.agcm.it
- 1 Italský statistický úřad (ISTAT): www.istat.it
- 1 Italské pošty: www.poste.it

Internetové adresy italských regionů:

- 1 Valle d'Aosta: www.regione.vda.it
- 1 Veneto: www.regione.veneto.it
- 1 Emilia Romagna: www.regione.emilia-romagna.it
- 1 Friuli-Venezia-Giulia: www.regione.fvg.it, www.madeinfriuli.com, www.friulionline.com
- 1 Liguria: www.regione.liguria.it
- 1 Lombardia: www.regione.lombardia.it
- 1 Piemonte: www.regione.piemonte.it
- 1 Toscana: www.regione.toscana.it
- 1 Trentino-Alto Adige: www.regione.taa.it, www.provinz.bz.it
- 1 Abruzzo: www.regione.abruzzo.it
- 1 Basilicata: www.regione.basilicata.it
- 1 Calabria: www.regione.calabria.it

- 1 Campania: www.regione.campania.it
- 1 Lazio: www.regione.lazio.it
- 1 Marche: www.regione.marche.it
- 1 Molise: www.regione.molise.it
- 1 Puglia: www.regione.puglia.it
- 1 Sardegna: www.regione.sardegna.it
- 1 Sicilia: www.regione.sicilia.it
- 1 Umbria: www.regione.umbria.it

Adresy některých deníků:

- 1 IL SOLE 24 ORE (hlavní ekonomický deník v Itálii, majitel: Generální konfederace italského průmyslu) www.ilsole24ore.com
- 1 MILANO FINANZA (další významný ekonomický deník v Itálii, se zaměřením na finanční trhy) www.milanofinanza.it
- 1 LA REPUBBLICA www.repubblica.it